

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246475

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย

WELL - BEING OF THE PEOPLE IN THE UPPER MIDDLE PART
OF THAILAND

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช

ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน

ประจำปีงบประมาณ 2554

สาขาวิทยาศาสตร์เกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย

WELL - BEING OF THE PEOPLE IN THE UPPER MIDDLE PART
OF THAILAND

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวช
ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน
ประจำปีงบประมาณ 2554
สาขาวิทยาศาสตร์เกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย
(ภาษาอังกฤษ) WELL - BEING OF THE PEOPLE IN THE UPPER MIDDLE
PART OF THAILAND

ได้รับเงินอุดหนุนจาก งบประมาณแผ่นดิน

ประจำปี 2554 จำนวนเงิน 290,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ ตุลาคม 2553 ถึง กันยายน 2554

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช ผู้ดำเนินการวิจัย

สาขาวิชาพัฒนการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

หมายเลขโทรศัพท์ 02-3298520

บทคัดย่อ

246475

การศึกษาเรื่องความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาดัชนี องค์ประกอบ ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข 2) ศึกษาความอยู่ดีมีสุข 3) เปรียบเทียบความอยู่ดีมีสุข และ 4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุข ประชากรในการศึกษาคั้งนี้เป็นประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน 8 จังหวัด โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structure Interview) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 ครั้วเรือน มีผลการศึกษาดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 33.45 ปี ศึกษาในระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส โดยมีจำนวนสมาชิกในครั้วเรือนเฉลี่ย 4 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อครั้วเรือน 23,484.62 บาท/เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 19.56 ปี

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 11 ด้าน พบว่า 1) ด้านประชากรและชีวิตครอบครัว ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุขเพราะสมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ด้านความรู้และการศึกษา ส่วนใหญ่เขียน/อ่านได้และได้รับการศึกษาภาคบังคับ 3) ด้านชีวิตการทำงาน ส่วนใหญ่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง มีรายได้สม่ำเสมอ 4) ด้านรายได้และการกระจายรายได้ ครั้วเรือนที่ไม่มีภาวะหนี้สินมีมากกว่าครั้วเรือนที่มีภาวะหนี้สินเพียงเล็กน้อย 5) ด้านสุขภาพและสุขอนามัย ส่วนใหญ่มีอาหาร มีเครื่องนุ่งห่มและมีน้ำใช้เพียงพอ มีการตรวจสุขภาพประจำปีละหนึ่งครั้ง 6) ด้านสภาพแวดล้อม ประเด็นที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวและเป็นบ้านของตนเอง ประเด็นสิ่งแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย มีปัญหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและฝุ่นละออง ประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้และมีโทรศัพท์ 7) ด้านสภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ประเด็นสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ปีที่ผ่านมามีต้องประสบกับสภาพปัญหาน้ำท่วม ประเด็นปัญหาที่ชุมชนประสบในรอบปีที่ผ่านมามี

246475

ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการทะเลาะวิวาทและการลักขโมย 8) ด้านการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการทำงานและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ไม่เป็นสมาชิก/ คณะกรรมการในหน่วยงานของรัฐ 9) ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ ส่วนใหญ่เชื่อว่าการช่วยเหลือผู้อื่น การทำกิจกรรมทางศาสนาจะทำให้มีความสุข 10) ด้านปัจจัยภายในจิตใจ ส่วนใหญ่มีความเห็นอกเห็นใจเมื่อผู้อื่นมีความสุข 11) ด้านความสุข ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตในปัจจุบัน มีความอบอุ่นปลอดภัยเมื่ออยู่กับครอบครัว

ส่วนระดับความอยู่ดีมีสุขโดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบนมีความสุขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความอยู่ดีมีสุขโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ช่วงอายุ กลุ่มรายได้ มีความอยู่ดีมีสุขไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา อาชีพหลัก การถือครองในที่อยู่อาศัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขส่วนใหญ่เป็นเรื่องน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน และการลักขโมย

ABSTRACT

246475

The objectives of the well-being of the population in the Upper Middle Part of Thailand studies are 1) To Develop the index, composition and indicator of the well-being 2) To study the well-being 3) To compare the well-being and 4) To study the problems and obstacles that has an influence on the well-being. The sample population from 8 Upper Middle Provinces of Thailand is used in this study. The structure interview is used as a method to gather information from a sample group of 382 households.

Most sample populations are on average 33.45 year old married men, who graduated with a Bachelor degree and have on average 4 members in the family. The average household income is 23,484.62 Baht/month and has been living in the community for 19.56 years on average.

From this study, 11 well-being indexes are developed and found that : 1) Population and home side: People have a well-being because the family members help each other. 2) Knowledge and educational side: Most people can write/read and get compulsory education. 3) Working life side: Most people have work continuously and have a regular income. 4) Income and income distribution side: Amount of Households without debt is slightly more than one with debt. 5) Health and Sanitation side: Most population has adequate food, clothes and a water supply, and also get an annual health check up, once a year. 6) Environmental side: Issue of inhabitant found that most of the population lives in their own detached house. Issue of the house environment found that there is a problem with pollution and dust. Issue of facilities found that most population has electricity and television. 7) Living conditions in community side: Issue of the environment found that last year most population has to face flooding problems and the year after they has to face quarrel and stealing problems. 8) Government sector management side: Most of the population is not involved in the working process and validation process or being member/committee of the government sector. 9) Culture and belief side: Most population believes in helping other people and participating in religious activities, which gives them the happiness. 10) Psychological factor side: Most of the population has sympathy when see other people's distress. 11) Happiness side: Most of the population is satisfied with their current situation and they feel safe when they are with their family.

246475

In conclusion, the average overall level of well-being of the population in the Upper Middle Part of Thailand is 3.73. The comparison of the well-being value according to the individual characteristics found that sex, age, and average income has no influence in the well-being value. However, characteristics such as education background, occupation and house ownership have influenced the different in the well-being value with a statistical significant at 0.05. The problems and obstacles, which have influence on the well-being value, are mainly flood during rainy season and stealing issues

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

งานวิจัยเรื่องความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย ผู้วิจัยต้องการพัฒนาดัชนี องค์ประกอบ ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขที่เหมาะสมสำหรับการวัดระดับความอยู่ดีมีสุข และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน เนื่องจากปัจจุบันภาคกลางตอนบนเป็นจังหวัดที่มีลักษณะพื้นที่เป็นทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำป่าสักไหลผ่านหลายจังหวัดทำให้เกิดปัญหาอุทกภัยซ้ำซาก บางพื้นที่ยังคงประสบปัญหาภัยแล้ง และบางจังหวัดที่สภาพเป็นชุมชนเมืองมีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างถิ่น ทำให้มีประชากรแฝงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ปัญหาด้านการจราจร อุบัติเหตุทางการจราจร ขาดหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีประชากรวัยสูงอายุจำนวนมากทำให้มีการหารายได้น้อย

นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดภาคกลางตอนบนซึ่งยังไม่เคยมีผู้ใดได้ทำการศึกษาในภาพรวมมาก่อน ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดภาคกลางตอนบนว่ามีลักษณะอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบนและพื้นที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไป

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวช
พฤษภาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ (Introduction).....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร (Review of Related Literature).....	7
ความหมายและแนวคิดของความอยู่ดีมีสุข.....	7
ความหมายและความสำคัญของดัชนีชี้วัด.....	10
ดัชนีชี้วัด องค์ประกอบและตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 วิธีการวิจัย (Research Methodologies).....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การดำเนินการวิจัย.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Finding and Results).....	29
ส่วนที่ 1 ดัชนี องค์ประกอบ ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข.....	29
ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน.....	33
ส่วนที่ 3 ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน.....	38
ส่วนที่ 4 ระดับความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน.....	55
ส่วนที่ 5 การเปรียบเทียบความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลาง ตอนบน.....	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน.....	63
วิจารณ์ผล.....	64
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation).....	66
สรุปผลการศึกษา.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	71
เอกสารอ้างอิง (Bibliography).....	73
ภาคผนวก.....	76

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	แสดงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการทำดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8.....	15
ตารางที่ 2.2	แสดงดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขและองค์ประกอบสถาบันประชากร และสังคม.....	18
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด.....	24
ตารางที่ 4.1	แสดงดัชนีความอยู่ดีมีสุขที่ใช้ในการศึกษาความอยู่ดีมีสุขของ ประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน	31
ตารางที่ 4.2	แสดงดัชนี องค์ประกอบ ตัวชี้วัด ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนใน พื้นที่ภาคกลางตอนบน	32
ตารางที่ 4.3	แสดงปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน.....	34
ตารางที่ 4.4	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านประชากรและชีวิตครอบครัว.....	38
ตารางที่ 4.5	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านความรู้และการศึกษา.....	39
ตารางที่ 4.6	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านชีวิตการทำงาน.....	40
ตารางที่ 4.7	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านรายได้และการกระจายรายได้ เกี่ยวกับภาวะหนี้สิน	41
ตารางที่ 4.8	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านด้านรายได้และการกระจายรายได้ เกี่ยวกับการเก็บออม	43
ตารางที่ 4.9	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านสุขภาพและสุขภาพอนามัย.....	44
ตารางที่ 4.10	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านสภาพแวดล้อม.....	46
ตารางที่ 4.11	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย.....	47
ตารางที่ 4.12	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว...	47
ตารางที่ 4.13	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน.....	49
ตารางที่ 4.14	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ.....	50
ตารางที่ 4.15	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ.....	53
ตารางที่ 4.16	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านปัจจัยภายในจิตใจ.....	54
ตารางที่ 4.17	แสดงข้อมูลความอยู่ดีมีสุข ด้านความสุข.....	55
ตารางที่ 4.18	แสดงระดับความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน...	56
ตารางที่ 4.19	แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ ภาคกลางตอนบน จำแนกตามเพศ.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.20	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามช่วงอายุ.....	58
ตารางที่ 4.21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความอยู่ดีมีสุขของ ประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามช่วงอายุ.....	58
ตารางที่ 4.22	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
ตารางที่ 4.23	แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความอยู่ดีมีสุขของ ประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
ตารางที่ 4.24	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามอาชีพหลัก.....	60
ตารางที่ 4.25	แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความอยู่ดีมีสุขของ ประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามอาชีพหลัก.....	61
ตารางที่ 4.26	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามการถือครองในที่อยู่อาศัย.....	62
ตารางที่ 4.27	แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความอยู่ดีมีสุขของ ประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามการถือครองในที่อยู่ อาศัย.....	62
ตารางที่ 4.28	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน จำแนกตามกลุ่มรายได้	62
ตารางที่ 4.29	แสดงปัญหา อุปสรรคที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ ภาคกลางตอนบน.....	63
ตารางที่ 4.30	แสดงข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างภาวะความอยู่ดีมีสุขในพื้นที่ภาค กลางตอนบน.....	63

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 องค์ประกอบของความยุติธรรม.....	18